

Van de Redactie

Ko Schuurmans

Het is liturgisch een drukke tijd. We vierden Allerheiligen en stonden stil bij al die grote en kleine heilige mensen van lang of kort geleden, die nooit “tot de eer der altaren zijn verheven” zoals dat plechtig gezegd kan worden. Met Allerzielen gedachten we onze doden, die ons reeds zijn voorgegaan naar de vrede van onze bevrijdende God en zingen we mogelijk: “Alle denkbare en ondenkbare levende ziel en bevelen wij U aan!” Kinderen komen op 11 november met hun lichtjes langs de deuren en vertellen ons zo van goedheiligman Sint Maarten. Zij nodigen ons uit om in zijn voetspoor te treden. Vroeger begon op die dag de Advent. We sluiten het kerkelijk jaar af met het feest van Christus Koning. We horen dreigende teksten uit de Schrift en zingen mogelijk “Zwart als git aarde donker, waar zijn de zon, de maan en de sterren?” Redding wordt ons echter aangezegd door God wanneer wij zijn liefste mensenkind willen volgen.

Dan begint een nieuw kerkelijk jaar. De Advent vangt aan en we gaan op weg naar Kerstmis met als ankerpunten vier Adventszondagen. Opnieuw vieren we het feest van een goedheiligman, Sint Nicolaas, die als wegbereider richting Kerstmis functioneert. Zo’n richtingwijzer is ook de heilige Lucia, de lichtbrengster uit het hoge noorden ook al werd ze geboren in Zuid-Italië. Haar feest vieren we midden in de Advent op 13 december. We horen in die weken woorden uit de Schrift, die ons aanzeggen: het bevrijdende licht komt! Het is alsof je de dichtregels hoort die je vertellen “Want de zon zal gaan schijnen over zand en stenen, over water en aarde. Er zullen bloemen zijn en blauwe luchten, wijder dan de wijdsten horizon en licht, helder warm licht om je heen!” Die zon, die zal gaan schijnen, is dat de Zon van gerechtigheid waarover de profeet Maleachi roept? Is het Messias Jezus die met Kerstmis in ons midden komt? Laten we als attente wachters op de uitkijk gaan staan om hem te ontvangen. Om door hem te blijven ijveren voor een wereld waarin niet oorlog op grote en kleine schaal maar vrede het laatste woord heeft!

In dit nummer staan we natuurlijk stil bij de komende tijd. Daarom treft u liederen aan voor de Advent en ook een nieuw lied voor Kerstmis. Daarnaast een artikel over de vele regieaanwijzingen, die je vaak in vieringboekjes aantreft. Een goed zaak. Of niet? Eind november vieren we het feest van Sint Cecilia, de patrones van vele koren. Door de mond van gastschrijver pastor Hein Jan van Ogtrop, plebaan van de kathedraal, roept zij ons toe Zingen moet! Natuurlijk vind u ook de gebruikelijke rubrieken met Nieuws van de Sint Gregoriusvereniging, over nieuw verschenen boeken voor Op de boekenplank en een tekst over inter-communie Om over na te denken.

We hopen dat de bijdragen in dit vierde nummer onze lezers en lezeressen weer genoeg suggesties aanreiken om creatief te blijven werken aan een verwachtingsvolle liturgie.

In het in dit nummer opgenomen nieuwe kerstlied horen wij tot slot:
**“Ik zal er zijn, de God-met-ons, komt hier aan het bewind.
Je nacht wordt dag, je traan gewist, geen mens meer onbe-
mind. Geloof je nog Zijn Woorden niet, dat keren zal het tij?
Zijn legerscharen brengen recht! Die hand van God zijn wij!”**

Dat die laatste woorden naar psalm 103, vers 20 en 21 ons mogen bemoedigen in de komende drukke maar rijke liturgische tijd!

Inhoud

Tussen de woorden	4
<i>Ko Schuurmans</i>	
Muziek moet!	13
<i>Hein Jan van Ogtrop</i>	
Van zingen weten	16
<i>Ko Schuurmans & Bert Stolwijk</i>	
Waarom is alles donker en duister vaak ons hart?	22
<i>Ko Schuurmans</i>	
In deze nacht vol duisternis	24
<i>Ko Schuurmans</i>	
Nieuws van de Gregoriusvereniging	28
<i>Bert Stolwijk</i>	
Op de boekenplank	32
<i>Ko Schuurmans</i>	
Om over na te denken	36
<i>Ko Schuurmans</i>	

Van zingen weten

Een stad van vrede zoeken wij

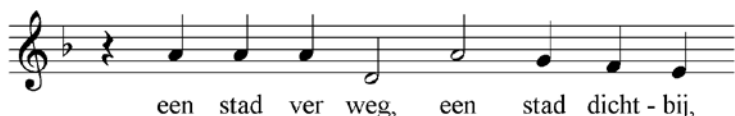
Een lied voor de advent en de kersttijd

BERT STOLWIJK EN KO SCHUURMANS

Al eerder hebben we in *Doorgeven* (2007/4) aandacht geschonken aan liederen die gedurende de gehele advent en kersttijd gezongen kunnen worden en zo de liturgische periode op bijzondere wijze kunnen markeren. We noemden daarbij ook 'Een stad van vrede zoeken wij' op tekst van Wim Pendrecht en met de melodie van Wim ter Burg. Dit lied is bijzonder geschikt om gezongen te worden in de advent en kersttijd van het liturgische C-jaar, dat op zondag 29 november a.s. begint en waarin het evangelie van Lucas centraal staat.

Het lied 'Een stad van vrede zoeken wij' is te vinden in de bundels 'Zingend Geloven 1&2' (nr. 102) en 'Tussentijds' (nr. 126), maar ook in 'Continuo' (MB 306) en in de Vlaamse liedbundel 'Zingt Jubilate' (nr. 107). Deze vier vindplaatsen laten overigens wel verschillen zien zowel in tekst als in melodie. We volgen hier de versie uit Tussentijds, omdat die qua tekst het meest volledig is en omdat de melodie in het refrein beter doorloopt.

Eerste Advent:

Jeremia 33, 14-16

Allen:

Lucas 21, 36

Tweede Advent:

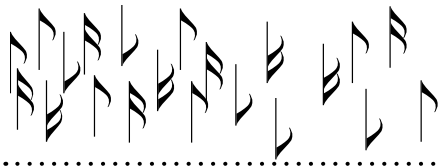
2. Een volk van vrede zoeken wij
een volk ver weg, een volk dichtbij,
van her en der gekomen,
gekomen op het Woord van God
van oost en west naar zijn gebod:
zo hebben wij vernomen. (*Baruch 5, 1-9*)

Allen:

Hoort de stem in de woestijn:
wegbereider zult ge zijn! (*Lucas 3, 4*)

Derde Advent:

- 3 Een lied van vrede zingen wij,
een lied voor u, een lied voor mij,

Nieuws van de Gregoriusvereniging – Bert Stolwijk

Kathedraal vervuld van muziek

Honderden kerkkoorleden en andere belangstellenden waren zaterdag 3 oktober bijeen in de Sint-Bavokathedraal in Haarlem om de viering van het 450-jarig bestaan van het Bisdom Haarlem-Amsterdam een muzikaal accent te geven. Het middenschip was voor meer dan de helft bezet door het Jubileumkoor, samengesteld uit 280 leden van kerkkoren uit het hele bisdom. Er was zelfs een kerkkoor uit Wateringen (bisdom Rotterdam) gekomen om mee te doen aan de repetitie en de eerste uitvoering van de Nicolaasmis van Jan Valkestijn. Hij schreef dit gezongen ordinarium in opdracht van de bisschop van Haarlem-Amsterdam, mgr. J.M. Punt, ter gelegenheid van het bisdomjubileum.

Voordat de pontificale eucharistieviering begon hadden de koorleden er al de nodige uren opzitten, want er moest natuurlijk flink geoefend

worden om deze driestemmige compositie naar behoren uit te kunnen voeren. Ze werden echter goed verzorgd, want het bisdom zorgde voor koffie, thee en broodjes.

Bert Stolwijk leidde het grote Jubileumkoor dat de banken van het middenschip voor het grootste deel in beslag nam.

Toen om precies 15.00 uur de bisschop en de concelebranten in een processie binnentraden werden zij muzikaal begeleid door een plechtstatige Intrada Pontificalis, eveneens voor deze gelegenheid gecomponeerd door 'huiscomponist' mgr. drs. Jan Valkestijn en gespeeld door een koperkwartet en organist Ton van Eck op het grote Willibrord-

orgel. Aansluitend klonk massaal het lied 'Dankt, dankt nu allen God', waarmee direct de toon werd gezet voor deze jubileumviering, waarin dankbaarheid de boventoon voerde.

Fons Ziekman, magister cantus van de kathedraal, leidde de volkszang. Op de achtergrond het koperkwartet.

Op de geëigende plaats in de liturgie werden de diverse onderdelen van de Nicolaamis uitgevoerd. De componist zelf schaarde zich als erekanunnik van het kathedraal kapittel in de kring van concelebranten. Ondanks enkele onvolkomenheden waren veel aanwezigen onder de indruk van deze nieuwe compositie en enkele dirigenten lieten na afloop weten deze mis ook in hun eigen parochie te gaan uitvoeren. Daarmee gaven ze gehoor aan de oproep die plebaan H.J. van Ogtrop deed in zijn preek. Hij refereerde aan de bekende psalmwoorden 'Zingt voor de Heer een nieuw lied' en riep de koren op

om naast het vertrouwde repertoire ook steeds nieuwe klanken in de liturgie toe te laten. (U kunt elders in dit blad kennis nemen van deze preek, zie het artikel 'Muziek moet'.)

Bisschop Jozef Punt dankte aan het einde van de viering alle aanwezigen voor hun inzet op deze dag, maar ook voor alles wat zij in hun eigen parochie doen om de lofzang gaande te houden. Daarna mocht hij het zelf het laatste onderdeel van de Nicolaasmis zingen: de pontificale zegen.

Tot slot werd de kathedraal nog eenmaal tot in de gewelven vervuld met zang, orgelspel en kopergeschal in het majestueuze slotlied 'Wij zijn uw volk, wij zijn door U gedragen'. Beter kon deze jubileumviering niet eindigen!

Basiscursussen voor dirigent en organist van start

Zaterdag 9 januari 2010 starten in Haarlem de basiscursussen voor dirigenten en organisten. Na de oriëntatiecursus dirigent/

cantor/korist die in de afgelopen maanden gegeven is gaat het Opleidingscentrum voor kerkmuziek hiermee de volgende fase in. Amateurdirigenten en -organisten (of zij die dat willen worden) die aan een aantal minimale eisen voldoen komen in aanmerking voor het volgen van deze cursus, waarin zij basiskennis en -vaardigheden voor het leiden van een kerkkoor en het liturgische orgel spel krijgen aangeleerd.

De cursussen bestaan uit 12 lesdagen van 3,5 uur (voor de dirigenten komen daar nog totaal 6 uur zangles bij). Docenten zijn Rozemarijn Kalis, Bert Stolwijk en Mark Heerink. De lessen worden gegeven in de gebouwen van het Bisdom Haarlem-Amsterdam (Kruisweg 63) en de Groenmarkt-kerk (H. Antonius van Padua, Nieuwe Groenmarkt 12) te Haarlem.

Een folder met aanmeldingskaart is aan te vragen bij ons kantoor.

Nieuwe website NSGV

De NSGV heeft sinds enkele maanden een geheel vernieuwde website (www.nsgv.nl). Ook de diocesane afdelingen zijn hierop vertegenwoordigd met hun agenda, hun nieuws, hun contactgegevens, etc. De eigen website van

de NSGV Haarlem-Amsterdam (www.nsgvhaarlem.nl) is hiermee komen te vervallen. Gaat u dus voor het laatste kerkmuzikale nieuws en andere informatie dus voortaan naar www.nsgv.nl en klik dan op 'Haarlem-Amsterdam'.

Nieuwe huisstijl landelijke NSGV

Tegelijk met de nieuwe website presenteert de NSGV zich voortaan ook met een nieuwe huisstijl. Meest in het oog springend onderdeel van deze huisstijl is het logo, ontworpen door Marijke Kamsma.

De heilige Paus Gregorius is niet meer zichtbaar, de duif die hem volgens de legende de Gregoriaanse gezangen in het oor fluisterde des te meer. Deze duif staat symbool voor de heilige Geest die niet alleen de NSGV, maar vooral ook de kerkmuziek en haar beoefenaars zou moeten inspireren. Een ander belangrijk element in het logo zijn het oor (linksonder) en de geluidsgolven die het oor bereiken. Opvallend is verder dat de duif zich ook in dit nieuwe logo tot Gregorius (de letter G) wendt.

De diocesane afdeling NSGV Haarlem-Amsterdam zal dit logo vooralsnog alleen gebruiken bij berichten die de landelijke NSGV betreffen. Voor onze afdeling is nog niet zo lang geleden een nieuwe huisstijl en een nieuw logo ontworpen door Maartje Schuurmans (zie de kop van deze rubriek). Ter wille van de herkenbaarheid en ook om praktische redenen is het niet wenselijk om nu op een nieuw logo over te stappen.

Activiteiten van anderen

Zingen met je ziel

De abdij van Egmond biedt in januari een cursus 'contemplatief zingen' aan. Psalmen uit het Abdijsboek – die voor een deel ook te vinden zijn in de gangbare zangbundels – staan hierin centraal. De cursus bestaat uit drie lesdagen in 2010 (zaterdag 9/1, 23/1 en 13/2), steeds van 10.30 tot 16.00 uur. De cursusleider is br. Adri Kortekaas OSB. Nadere informatie: www.abdijvanegmond.nl of (072) 506 14 15.

Gregoriaanse concerten in Amsterdam

Gregoriana, het gregoriaans mannentrio o.l.v. Geert Maessen, verzorgt elke derde zaterdag van de maand (met uitzondering van

juli en augustus) onder de naam 'Gregoriana op de zaterdagmiddag' een concert met gregoriaans, gebaseerd op de oudste schriftelijke bronnen en geïnspireerd door oosterse recitatietradities. Eerstkomende data: zaterdag 19 september, 17 oktober, 21 november en 19 december 2009. Plaats: Obrechtkerk, Jacob Obrechtstraat 30, Amsterdam (bij Concertgebouw). Aanvang: 17.00 uur. Toegang: vrijwillige bijdrage. Info: www.gregoriana.nl; r.lof@chello.nl; (035) 642 26 06.

Om over na te denken

Ko Schuurmans

Over intercommunie gesproken

Kardinaal Christoph Schönborn, aartsbisschop van Wenen in Oostenrijk ontving in 1999 een brief van een protestant, een lutheraan. Deze man schreef hem, dat hij zo graag ter communie wilde gaan wanneer hij van harte deelnam aan een katholieke eucharistieviering.

Schönborn schreef hem het volgende:

“Hartelijk dank voor uw brief. Om meteen maar ter zake te komen:

Ik hanteer in de kwestie van de intercommunie een eenvoudige vuistregel:

Het heilig avondmaal, de eucharistische gaven, die ons bij de communie

worden aangereikt, zijn in zekere zin de vrucht van het eucharistisch

gebed, dat ook canon of tafelgebed wordt genoemd. In het middelpunt

daarvan staan het afsmecken van de Heilige Geest over de gaven en de

woorden van Jezus bij het Laatste Avondmaal, waarvan we geloven dat

ze, als door de Geest bezielde woorden van Jezus, brood en wijn in zijn

lichaam en bloed veranderen. Het tafelgebed eindigt met het: “Door Hem

en met Hem en in Hem...”. Op deze woorden antwoordt de hele gemeen-

schap met het bekrachtigde en belijdende Amen.

Nu mijn kleine ‘vuistregel’: Wie het Amen van het tafelgebed met een

eerlijk hart kan uitspreken, die kan ook de vrucht van het tafelgebed,

de communie met een eerlijk hart ontvangen. Hij kan op het woord van

degene die de communie uitreikt: ‘het Lichaam van Christus’, met een

eerlijk en gelovig hart Amen antwoorden. En zo houd ik telkens, als

iemand mij de vraag stelt of hij in een katholieke misviering ter communie

mag gaan, hem de vraag voor of hij op het tafelgebed Amen kan zeggen!”

Bronnen: Benedictijns Tijdschrift nummer 3, pag.118-119, Egmond-Binnen, 2000, K.Richter: Die Kommunion-Gottesdienstliche Erneuerung zwischen Wirklichkeit und Anspruch, pag.94-95, Münster, 2002.